

6. Domácnosti a bydlení

Jediným zdrojem dat o údajích českých domácností a jejich bydlení je poslední Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 (SLDB 2011). Nejlépe lze srovnávat muže a ženy v kontextu pražských domácností a jejich bydlení na ukazateli „osob v čele domácnosti“. Takové srovnání je ovšem možné jen v domácnostech tvořených neúplnými rodinami, tedy domácnostmi, kde žije jen jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem (ať závislým, či nezávislým, tedy ekonomicky aktivním, nebo starším 25 let) a v domácnostech jednotlivců. V domácnostech tvořených úplnou rodinou se údaj o osobě v čele neuvádí, respektive má se za to, že takovou osobou je vždy muž, popřípadě u stejnopohlavních párů je osobou v čele považována vždy ta starší osoba z páru.

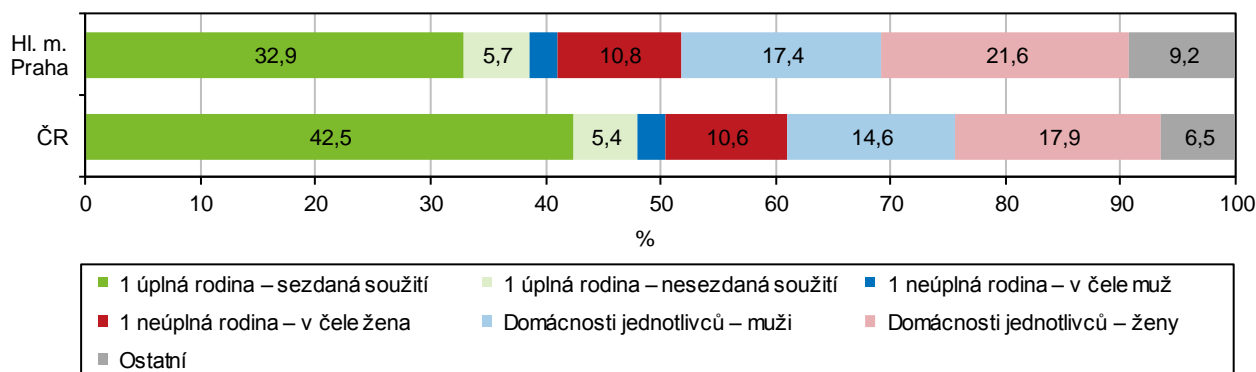
Je nezbytné upozornit, že předkládaná data jsou pouze za domácnosti, u kterých byly zjištěny dané charakteristiky.

Struktura domácností

Celkový počet hospodařících domácností na území hl. m. Prahy se podle výsledků SLDB 2011 blíží počtu 580 tisícům domácností. Nejčastěji jsou v pražských hospodařících domácnostech zastoupeny domácnosti jednotlivců s počtem přes 225 tisíc. Druhou nejpočetnější skupinou jsou domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou, jejichž počet se blíží 224 tisícům domácností. Neúplných rodin v pražských domácnostech je pak více jak 76 tisíc. V drtivé většině domácností (v 82 % případů) tvořených neúplnými rodinami je v čele žena. Mezi domácnostmi jednotlivců mírně převažují ženy - je jich 55 %, zbytek tvoří muži.

Hospodařící domácnosti podle typu v Praze

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: Ostatní = rodinné hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami a vícečlenné nerodinné domácnosti

Hospodařící domácnosti podle typu domácnosti a způsobu bydlení v Praze

Zdroj: SLDB 2011

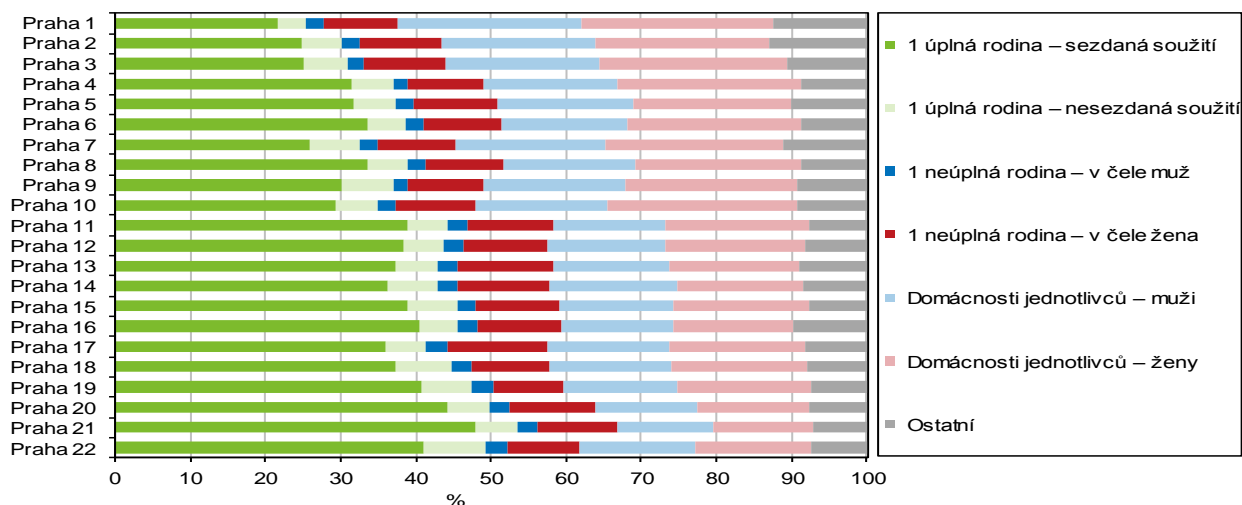
	Celkem	Tvořené 1 rodinou				Tvořené 2 a více rodinami	Domácnosti jednotlivců		Vícečlenné nerodinné domácnosti
		úplné rodiny		neúplné rodiny			muži	ženy	
		bez závislých dětí	se závislými dětmi	v čele muž	v čele žena				
Hospodařící domácnosti v tom podle způsobu bydlení	579 509	138 255	85 440	13 775	62 792	5 034	100 850	124 952	48 411
bydlící v bytech	571 621	137 790	85 185	13 682	62 411	5 025	97 277	122 628	47 623
bydlící mimo byty	7 555	314	198	77	278	6	3 573	2 324	785
bydlící v zařízeních ¹⁾	333	151	57	16	103	3	x	x	3
v %									
bydlící v bytech	100,0	24,1	14,9	2,4	10,9	0,9	17,0	21,5	8,3
bydlící mimo byty	100,0	4,2	2,6	1,0	3,7	0,1	47,3	30,8	10,4
bydlící v zařízeních ¹⁾	100,0	45,3	17,1	4,8	30,9	0,9	x	x	0,9

¹⁾ jednotlivé osoby žijící v zařízeních nevyplňovaly Bytový list, proto za ně data nejsou k dispozici

Téměř 99 % pražských domácností bydlí v bytech. Domácnosti bydlící mimo byty tvoří 1,3 % domácností, tyto domácnosti uvedly jako místo svého obvyklého pobytu nouzové obydlí, mobilní objekty, rekreační chaty, nebo chalupy. Přibližně polovinu domácností bydlících mimo byty tvoří mužské domácnosti jednotlivců.

Hospodařící domácnosti podle typu a správních obvodů Prahy

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: Ostatní = rodinné hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami a vícečlenné nerodinné domácnosti

Ve správních obvodech Praha 1 až Praha 10 jsou nejčastějšími domácnostmi ty, které tvoří jednotlivci. V ostatních správních obvodech hl. m. Prahy převládají domácnosti s úplnými rodinami, z nichž většinu tvoří sezdané páry. Relativně nejvíce domácností jednotlivců mužů je v centrálních částech města (Praha 1, 2, 7). Relativně nejvíce domácností jednotlivců žen je v obvodu Praha 10, 1, 3 a 4.

Rodinné domácnosti

Celkový počet pražských rodinných domácností, tedy těch tvořených úplnou i neúplnou rodinou, přesahuje množství 300 tisíc. Ve více jak 63 % těchto domácností jsou přítomny manželské páry. Téměř 11 % těchto domácností tvoří páry, jež jsou ve faktickém manželství, tedy soužití druha a družky. Domácností tvořených stejnopohlavním partnerstvím je v rámci rodinných domácností v hl. m. Praze 0,4 %. Čtvrtinu rodinných domácností pak tvoří neúplné rodiny. Přibližně polovina rodinných domácností má dva členy, necelá třetina má tři členy, v pětině rodinných domácností jsou čtyři členové a v každé dvacáté rodinné domácnosti žije pět a více členů.

Hospodařící rodinné domácnosti podle počtu členů domácnosti, závislých dětí a typu hospodařící domácnosti v Praze

Zdroj: SLDB 2011

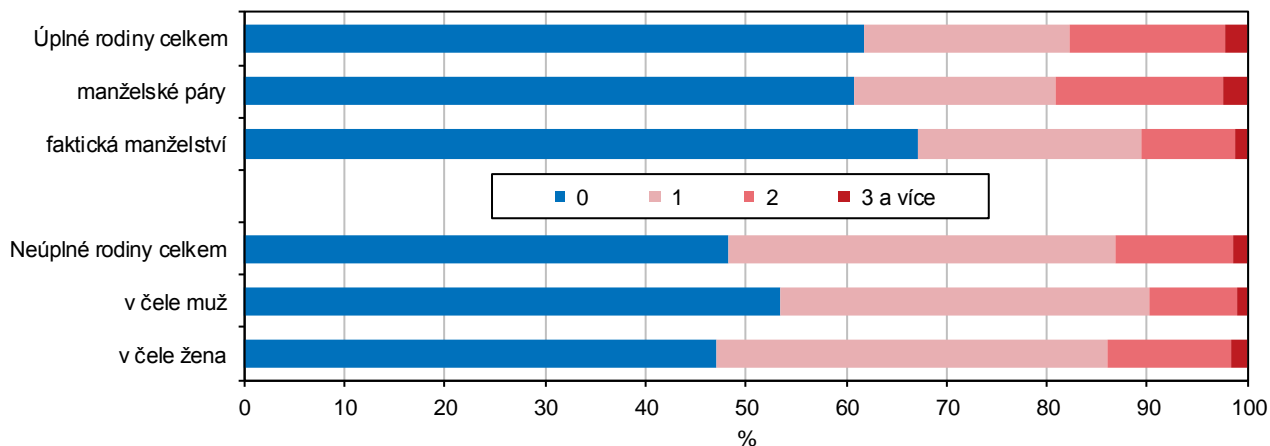
	Rodinné domácnosti	v tom s počtem členů (%)				v tom s počtem závislých dětí (%)			
		2	3	4	5 a více	bez dětí	1	2	3 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou¹⁾	223 695	44,0	28,3	22,4	5,4	61,8	20,4	15,5	2,2
v tom									
manželské páry	190 437	41,7	28,6	24,0	5,8	60,7	20,2	16,6	2,4
faktická manželství	32 147	56,5	26,9	13,4	3,2	67,1	22,2	9,5	1,2
registrovaná partnerství	214	91,1	6,5	1,9	0,5	96,7	1,9	1,4	0,0
faktická partnerství	897	63,9	22,2	7,1	6,8	92,4	5,5	1,4	0,7
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	76 567	61,6	29,0	7,0	2,4	48,3	38,5	11,7	1,4
v tom									
v čele muž	13 775	59,7	28,4	8,5	3,4	53,5	36,7	8,7	1,0
v čele žena	62 792	62,0	29,1	6,6	2,2	47,2	38,9	12,4	1,5

¹⁾ faktická manželství = neformální soužití druha a družky, faktická partnerství = neformální soužití osob stejného pohlaví

Rodinné domácnosti podle počtu závislých dětí v Praze

Zdroj: SLDB 2011

Ve většině pražských domácností tvořených neúplnými rodinami v čele s ženou žije jedno a více závislých dětí, celkem v 52,8 % případů. V neúplných rodinách v čele s mužem pak žije minimálně jedno závislé dítě ve 46,5 % případů. V neúplné rodině, kterou živí muž, je vyšší zastoupení dětí, které již jsou dospělé (starší 25 let), než v téže rodině, kterou živí žena. V domácnostech tvořených manželskými páry žije jedno a více závislých dětí jen ve 39,3% případů. Mezi manželskými páry je také vysoký podíl párů bez nezletilých dětí (60,7 %) a mezi faktickými manželstvími je tento podíl ještě vyšší (67,1 %).

Úplné rodiny podle věku osoby v čele, typu hospodařící domácnosti a počtu závislých dětí v Praze

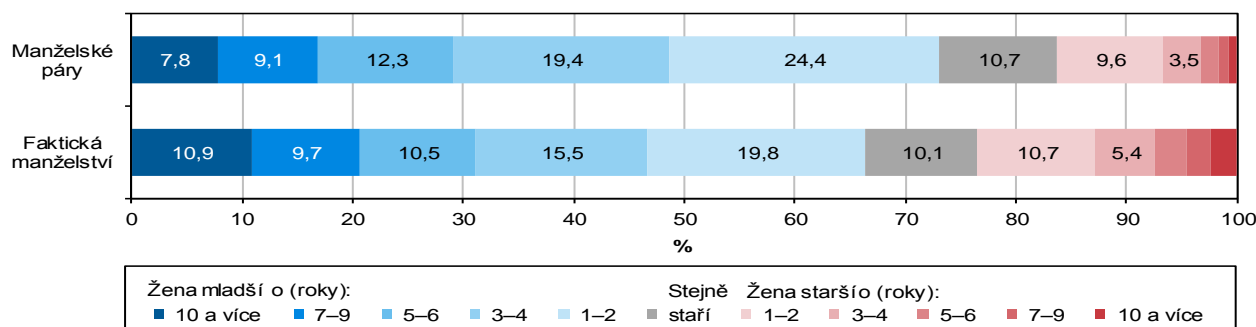
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle věku osoby v čele (%)						
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou	223 695	0,9	15,7	21,3	17,4	21,2	14,7	8,8
z toho								
manželské páry	190 437	0,2	10,9	20,6	18,3	23,3	16,6	10,0
bez závislých dětí	115 640	0,2	6,4	5,4	11,9	33,0	26,6	16,4
se závislými dětmi	74 797	0,2	17,9	44,1	28,2	8,4	1,0	0,2
faktická manželství	32 147	4,5	43,5	25,4	12,1	9,2	3,8	1,6
bez závislých dětí	21 579	6,0	48,6	16,2	9,9	11,5	5,4	2,3
se závislými dětmi	10 568	1,4	33,1	44,1	16,5	4,3	0,5	0,0

U domácností tvořených manželskými páry a faktickými manželstvími se závislými dětmi je osoba v čele v 90 % případů ve věku 25-54 let. U manželských párů bez závislých dětí je věk osoby v čele ve třech čtvrtinách případů nad 55 let. Jedná se o starší manžele, kterým již jejich vlastní děti založily vlastní domácnost. U faktických manželství bez závislých dětí je to právě naopak – věk osoby v čele je téměř v polovině případů 25-34 let. Jsou to tedy ti, kteří děti zatím nemají. U manželství i faktických manželství se závislými dětmi je osoba v čele (tedy muž) nejčastěji ve věku 35-44 let (ve 44,1 %).

Manželské páry a faktická manželství (soužití druhá a družky) podle rozdílu ve věku v Praze

(ze zjištěných hodnot; jde o domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou)

V domácnostech tvořených manželskými páry a faktickými manželstvími je ve většině případů žena mladší než muž (celkem v 73 %, respektive 66,4 % případů). Každý desátý manželský pár a faktické manželství tvoří stejně staří partneri. V necelých 7 % manželských párů je žena starší než muž o více jak 3 roky. U faktických manželství je žena starší o více jak 3 roky téměř ve 13 % případů.

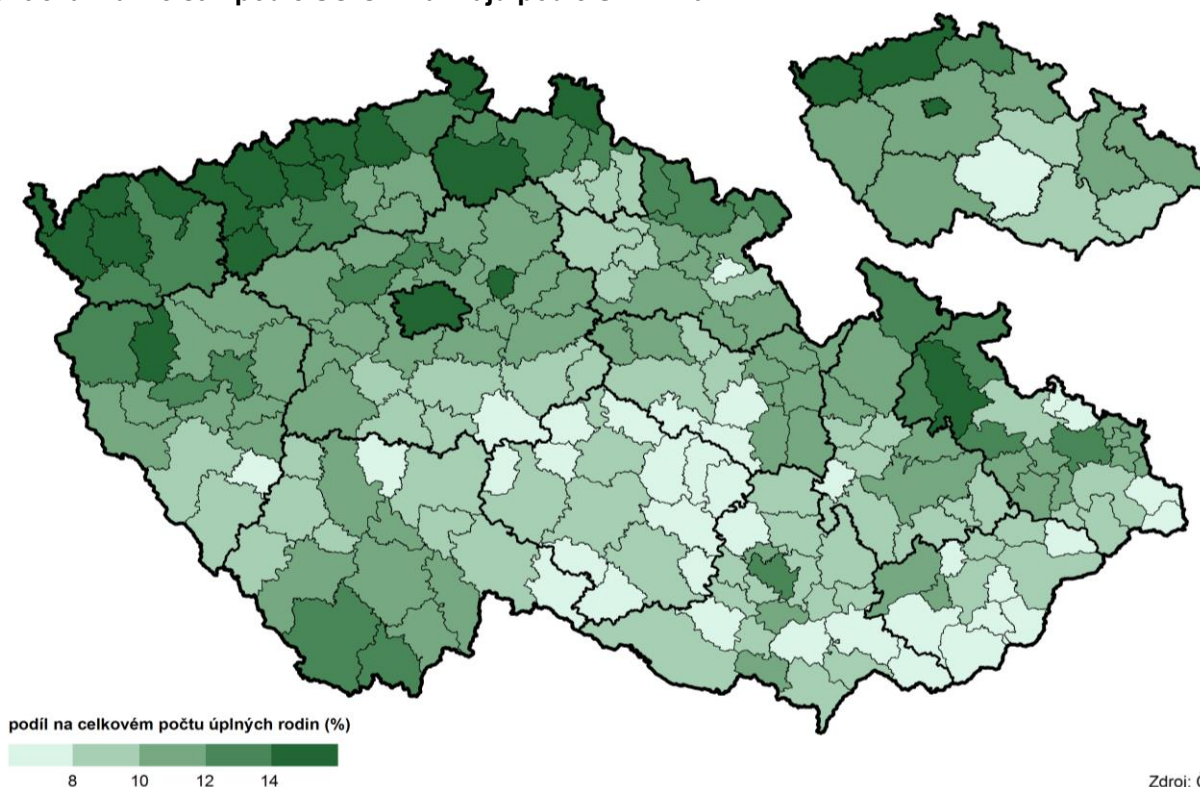
Manželské páry a faktická manželství podle věku partnerů v Praze

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže					
		15–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Manželské páry celkem	190 437	4 796	38 022	35 766	38 071	42 852	30 926
z toho věk ženy							
15–29	9 497	3 454	5 490	460	75	15	3
30–39	44 394	1 209	30 288	11 480	1 184	206	26
40–49	36 530	85	2 111	22 244	10 709	1 261	119
50–59	39 361	32	95	1 475	23 915	12 969	874
60–69	40 291	11	30	95	2 113	27 416	10 626
70 a více	20 361	5	8	12	74	985	19 277
Faktická manželství celkem	32 147	7 682	12 979	5 178	3 266	2 155	887
z toho věk ženy							
15–29	11 413	6 464	4 481	383	69	15	1
30–39	11 607	1 148	7 711	2 286	392	60	10
40–49	4 202	54	709	2 106	1 106	206	21
50–59	2 711	9	73	352	1 385	827	65
60–69	1 624	6	5	46	286	923	358
70 a více	590	1	-	5	28	124	432

Největší počet manželských párů, přes 30 tisíc, a faktických manželství, téměř 8 tisíc, tvoří muži a ženy ve věku 30-39 let. Lidé si hledají partnery v podobném věku a tak nepřekvapí, že ženy v manželství ve věku 30-39 let mají nejčastěji (v 68 %) za manžele muže, kteří jsou ve stejné věkové skupině. Podobné je to u ostatních věkových skupin žen a mužů kromě nejstarších a nejmladších. V případě faktických manželství je situace obdobná.

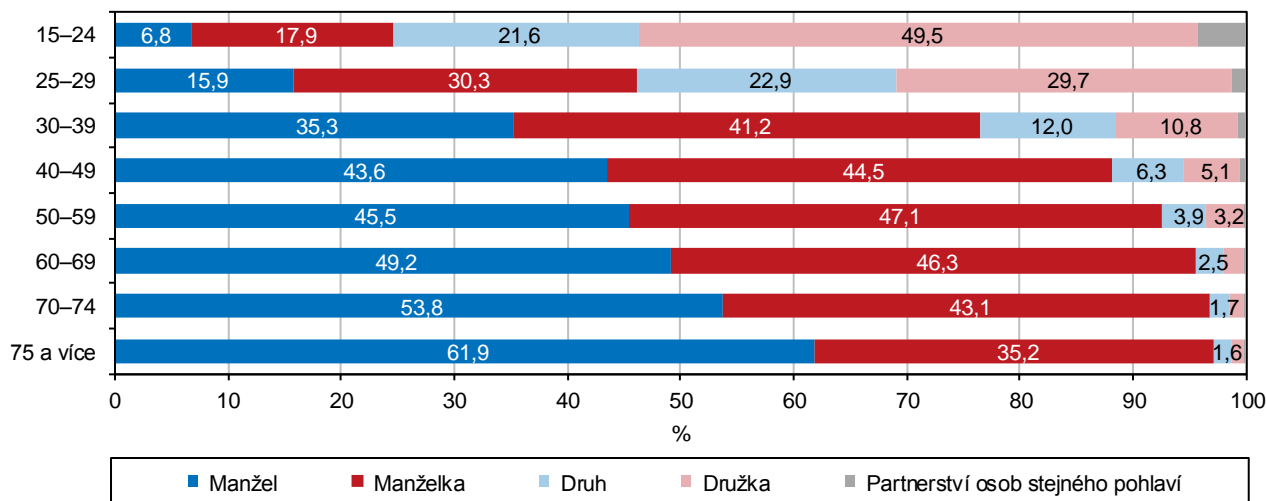
Faktická manželství podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Předchozí kartogram ilustruje, že směrem na jihovýchod republiky se zmenšuje podíl faktických manželství a více začínají převládat klasické manželské svazky. Moravské kraje a Vysočina bývají považovány za oblasti s tradičním přístupem ke svazku muže a ženy, což se projevuje také v tomto ukazateli.

Osoby v bytech žijící v úplné rodině podle postavení v domácnosti a věku v Praze

Zdroj: SLDB 2011

Dá se říci, že domácnosti tvořené ženou a mužem žijí zhruba do třiceti let věku jako druh a družka (bez manželského slibu) a teprve poté vstupují do manželství. To je situace odlišná od minulosti, kdy bylo naopak běžné nejprve „se vzít“ a poté spolu sdílet domácnost v manželství. Od věkové kategorie 30-39 let již jsou podíly žen a mužů v manželství velmi výrazné.

Neúplné rodiny podle věku osoby v čele, typu hospodařící domácnosti a počtu závislých dětí v Praze

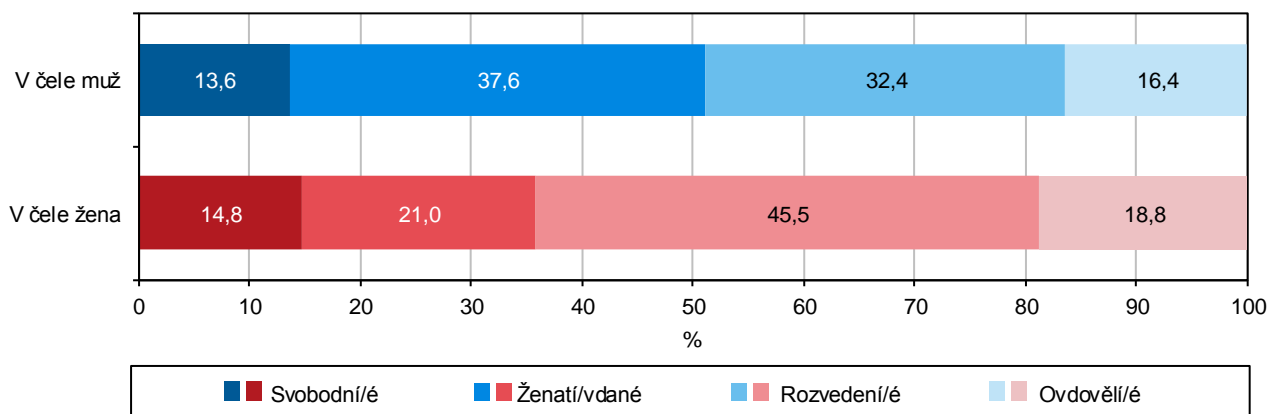
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle věku osoby v čele (%)						
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	76 567	1,3	11,6	26,9	24,5	18,6	8,3	8,5
v tom								
v čele muž	13 775	1,8	9,2	20,6	25,8	23,8	10,5	7,3
bez závislých dětí	7 373	1,3	2,7	5,4	22,5	36,0	18,4	13,5
se závislými dětmi	6 402	2,5	16,7	38,0	29,7	9,7	1,5	0,2
v čele žena	62 792	1,2	12,2	28,3	24,2	17,4	7,8	8,7
bez závislých dětí	29 614	0,4	0,6	7,0	24,6	32,5	16,4	18,4
se závislými dětmi	33 178	2,0	22,5	47,3	23,9	4,0	0,1	0,1

Přibližně v polovině domácností tvořených neúplnou rodinou se závislými dětmi se věk ženy v čele domácnosti pohybuje mezi 35-44 lety. U obdobných domácností v čele s mužem je věk mužů rovněž nejčastější v rozmezí 35-44 let (ve 38 % případů). Mladších mužů se závislými dětmi (ve věku 25-34 let) je relativně méně než mladších žen. Téměř 17 % mužů ve věku 25-34 let se stará o závislé dítě, u žen ve stejném věku je to více (téměř 23 % žen).

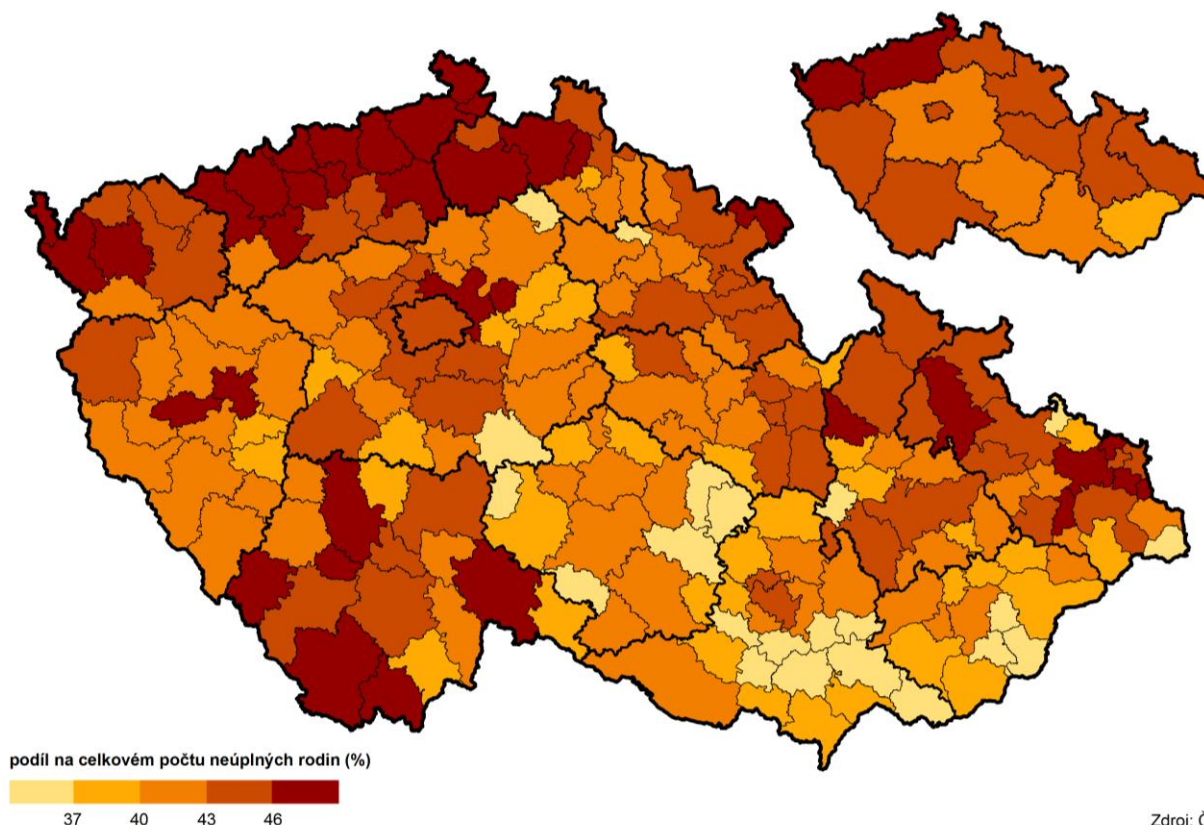
Neúplné rodiny podle pohlaví a rodinného stavu osoby v čele v Praze

Zdroj: SLDB 2011

V neúplných rodinách, které živi žena, je ve 45 % tato žena rozvedená. Na dalším místě jsou ženy vdané (21 %) a ovdovělé (19%). Naopak v neúplných rodinách, kde je v čele muž, je ve většině případů tento muž ženatý (38 % neúplných domácností v čele s mužem).

Neúplné rodiny v čele se ženou se závislými dětmi podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ

Domácnosti jednotlivců

Domácnosti jednotlivců tvoří 39 % všech pražských domácností, jsou tak nejčastějším typem domácností v hl. m. Praze. Druhým nejčastějším typem domácností jsou domácnosti úplné tvořené jednou rodinou (manželé nebo lidé žijící v partnerství s dětmi nebo bez), těch je v rámci hospodařících domácností shodný podíl – 38,6 %. Domácností jednotlivců tvořených muži je o pětinu méně, než těch, které tvoří ženy. Polovinu mužských a třetinu ženských domácností tvoří svobodní jedinci. Čtvrtinu ženských a mužských domácností pak tvoří rozvedení jednotlivci. Druhou nejčastější ženskou domácnost tvoří ovdovělé ženy (přes 30 tisíc domácností), oproti tomu vdovců samostatně tvořících domácnost je jen 7,5 tisíc, většinou jde o vdovce a vdovy starší 70 let. Naprostá většina, přes 80 % domácností jednotlivců bydlí v bytě samostatně.

Hospodařící domácnosti jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení v Praze

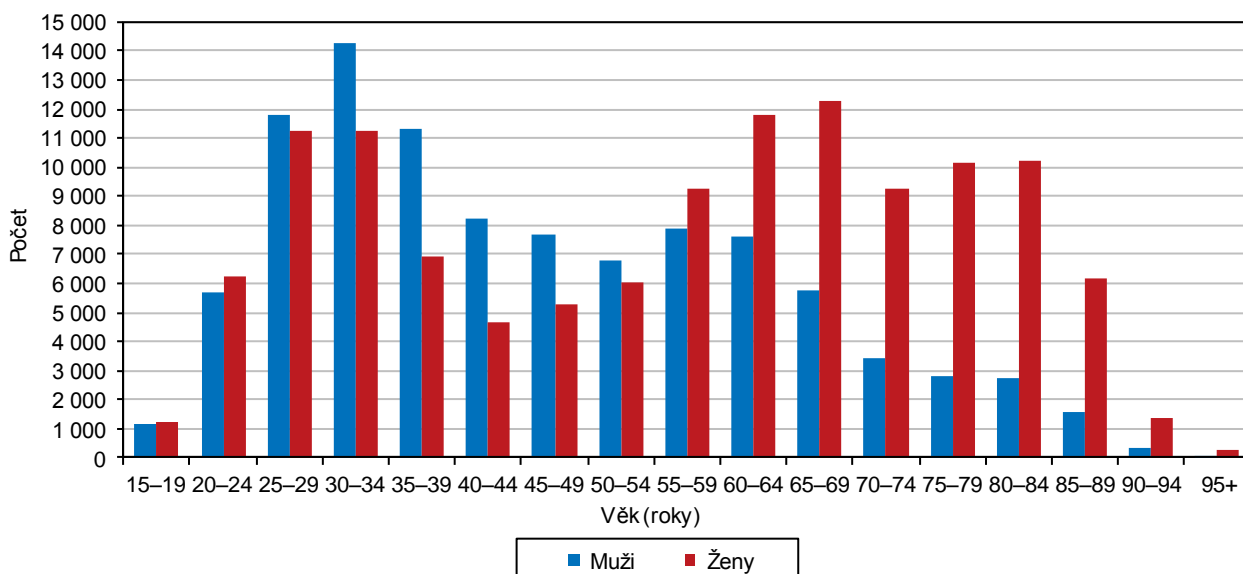
Zdroj: SLDB 2011

	Muži					Ženy				
	celkem	z toho ve věku				celkem	z toho ve věku			
		15–29	30–49	50–69	70 a více		15–29	30–49	50–69	70 a více
Domácnosti jednotlivců celkem	100 850	18 646	41 528	28 085	10 968	124 952	18 754	28 124	39 339	37 449
z toho rodinný stav (%)										
svobodný, svobodná	49,1	92,7	57,5	22,1	8,9	33,2	90,1	59,1	12,6	4,9
ženatý, vdaná	18,5	5,2	21,5	24,2	17,3	10,8	6,7	17,3	15,1	3,8
rozvedený, rozvedená	23,7	0,9	19,7	45,7	24,1	24,6	2,1	20,9	44,7	18,2
ovdovělý, ovdovělá	7,5	0,0	0,3	7,3	49,3	30,8	0,1	1,5	27,1	73,0
v tom způsob bydlení (%)										
samostatně v bytě	83,3	75,7	81,7	87,2	92,4	88,9	79,8	84,9	91,0	94,3
v bytě s další hospodařící domácností	13,1	18,3	14,5	10,4	6,9	9,2	15,9	12,2	7,9	5,3
mimo byty	3,5	6,1	3,8	2,4	0,7	1,9	4,3	2,9	1,1	0,4

V případě domácností jednotlivců jsou velmi dobře viditelné rozdíly mezi ženami a muži podle věku. Muži žijící v samostatné domácnosti jsou většinou mladí (nejvíce mužů jednotlivců je ve věku 30-34 let a 25-29 let). Naopak ženy žijící samostatně jsou většinou starší (nejvíce žen žijících samostatně je ve věku 65-69 let a 60-64 let).

Věkové složení domácností jednotlivců podle pohlaví v Praze (ze zjištěných hodnot)

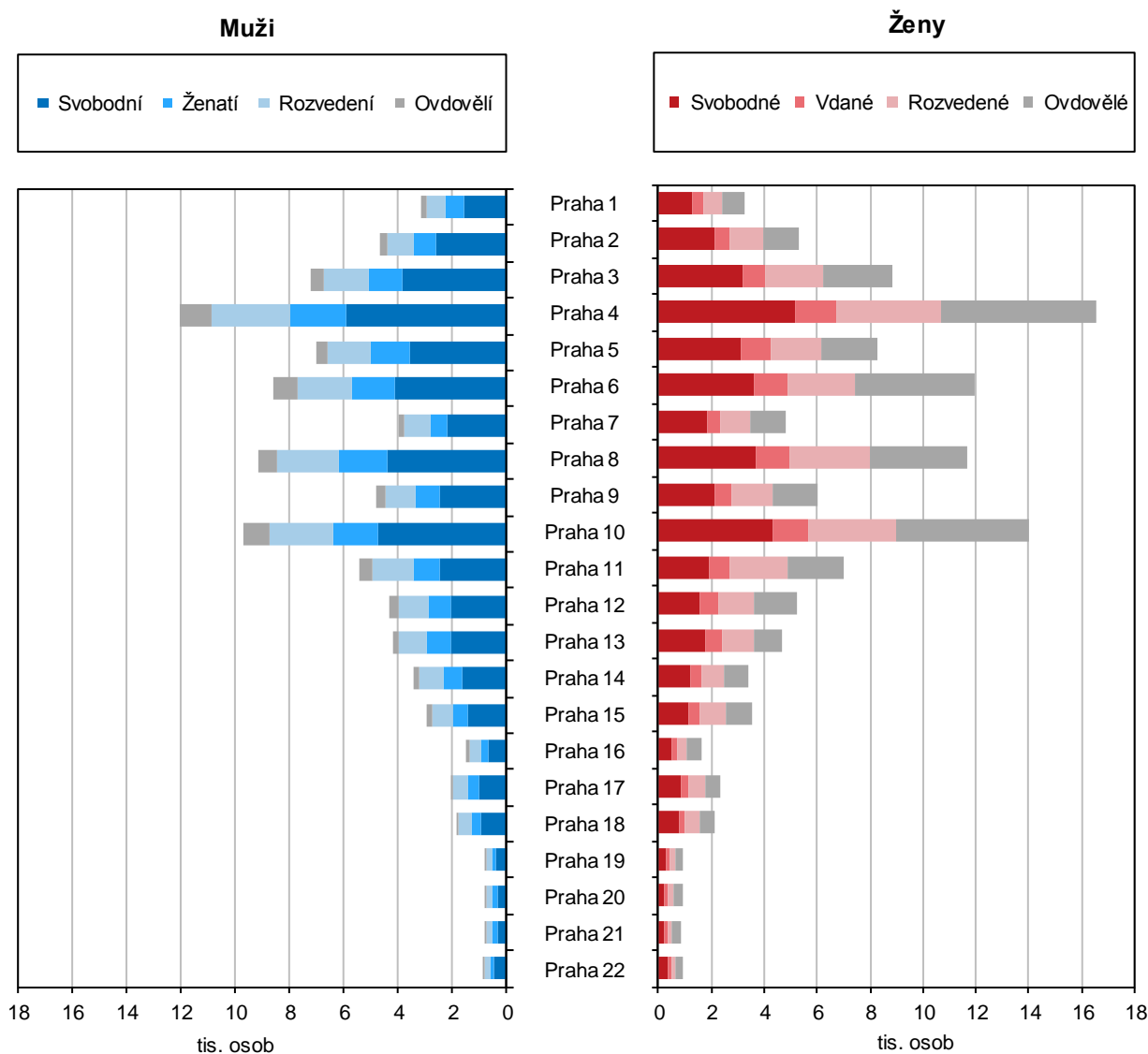
Zdroj: SLDB 2011

Muži v produktivním věku (15-64 let) tvoří téměř 82 % mužských domácností jednotlivců, ženy ve stejné věkové kategorii tvoří 59 % ženských domácností jednotlivců. V postproduktivním věku (nad 65 let) tvoří samostatnou domácnost téměř 17 % mužů a takřka 40 % žen. Ve věku 70 -74 let připadá na 1 samostatně žijícího muže 2,7 samostatně bydlící ženy. Tento poměr se neustále zvyšuje. Ve věku 80-84 let jsou to téměř 4 ženy na jednoho muže a v nejvyšším věku 95 a více let je to téměř 5 (4,8) žen v samostatné domácnosti na jednoho muže bydlícího samostatně.

Domácnosti jednotlivců podle pohlaví, rodinného stavu a správních obvodů Prahy

Zdroj: SLDB 2011

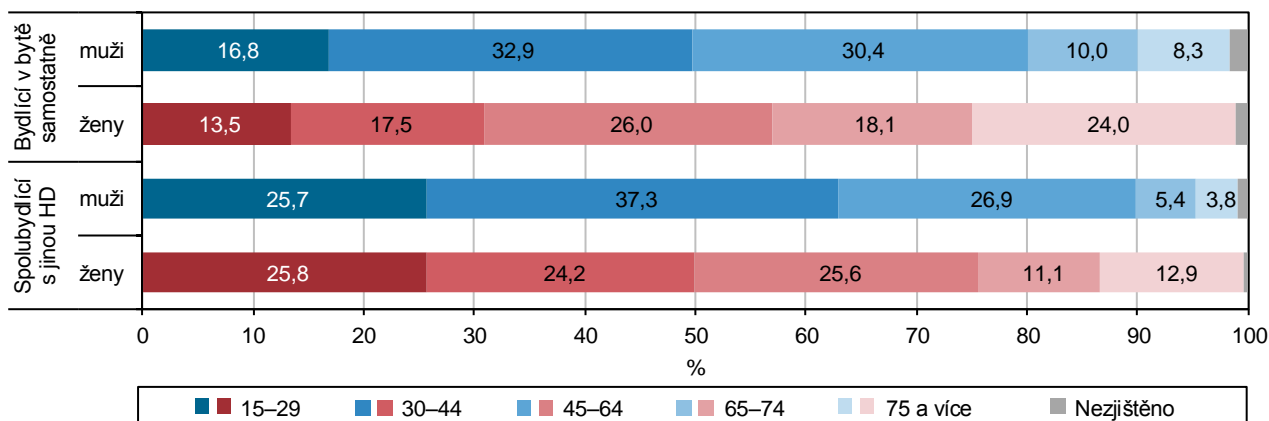

Největší počet domácností jednotlivců je ve správním obvodu Praha 4 (28,7 tisíc), kde je rovněž i největší počet domácností tvořených ovdovělými ženami a svobodnými muži. Také v dalších populačně velkých správních obvodech je vysoký absolutní počet domácností jednotlivců – v Praze 10 jich žije 23,7 tisíc, v Praze 8 a Praze 6 je to přes 20 tisíc domácností jednotlivců. Relativně (vzhledem k celkovému počtu domácností) však mají největší podíl domácnosti jednotlivců v Praze 1, Praze 3 a Praze 2.

Domácnosti jednotlivců bydlící v bytě podle způsobu bydlení, pohlaví a věku v Praze

Zdroj: SLDB 2011

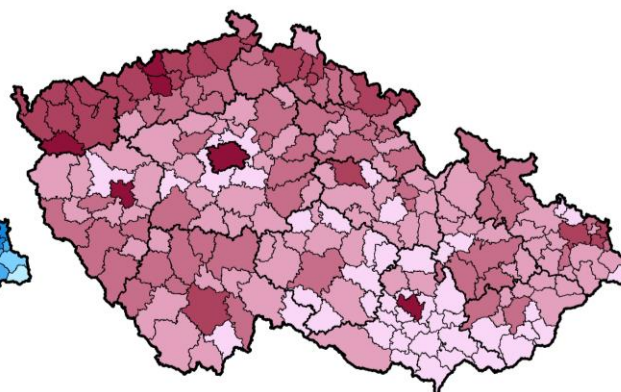
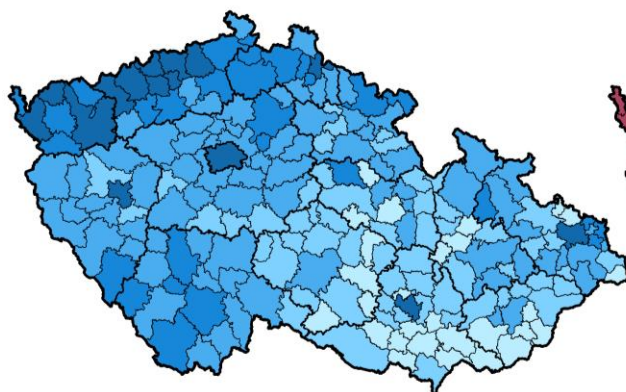

Mladé domácnosti jednotlivců mužů i žen bydlí více s jinou domácností v bytě, než je tomu u starších domácností jednotlivců. Mezi takové domácnosti budou velmi pravděpodobně patřit studenti sdílející byt s dalšími studenty a mladí lidé, kteří začali pracovat, ale prozatím nezaložili rodinu. Je zde však jeden výrazný rozdíl mezi muži a ženami, který už potvrdila předchozí data. Mezi ženami bydlícími samostatně v bytě je větší podíl těch starších, než v případě mužů.

Domácnosti jednotlivců podle pohlaví a SO ORP podle SLDB 2011

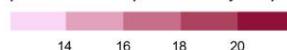
Muži

Ženy

podíl na celkovém počtu osob stejného pohlaví ve věku 15 a více let (%)

podíl na celkovém počtu osob stejného pohlaví ve věku 15 a více let (%)

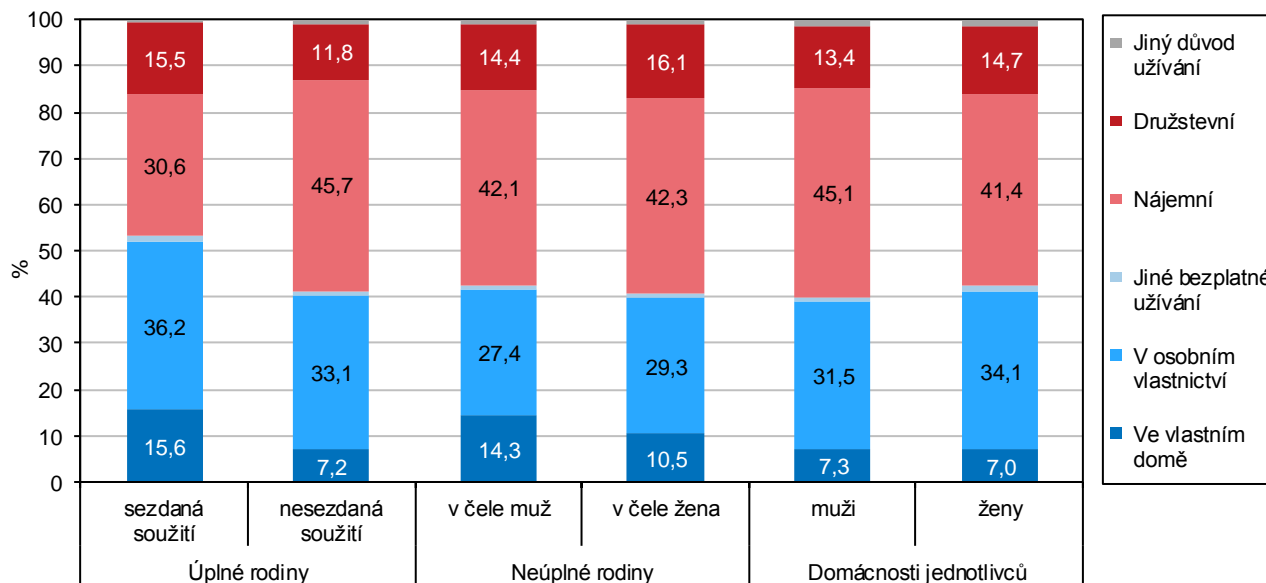
Zdroj: ČSÚ

Bydlení domácností

Nejčastějším typem bydlení je u pražských domácností nájemní bydlení, tuto formu bydlení využívá více jak 194 tisíc domácností. Přes 160 tisíc domácností pak užívá byt v osobním vlastnictví. Jediným typem pražských domácností, kde převládá užívání bytu v osobním vlastnictví nad nájemním užíváním, jsou domácnosti tvořené sezdánými páry, v osobním vlastnictví byt užívá téměř 35 % a v nájemním bydlení pak žije více jak 29 % těchto domácností. Přes 87 % pražských domácností bydlí v bytech v bytových domech.

Domácnosti bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Praze

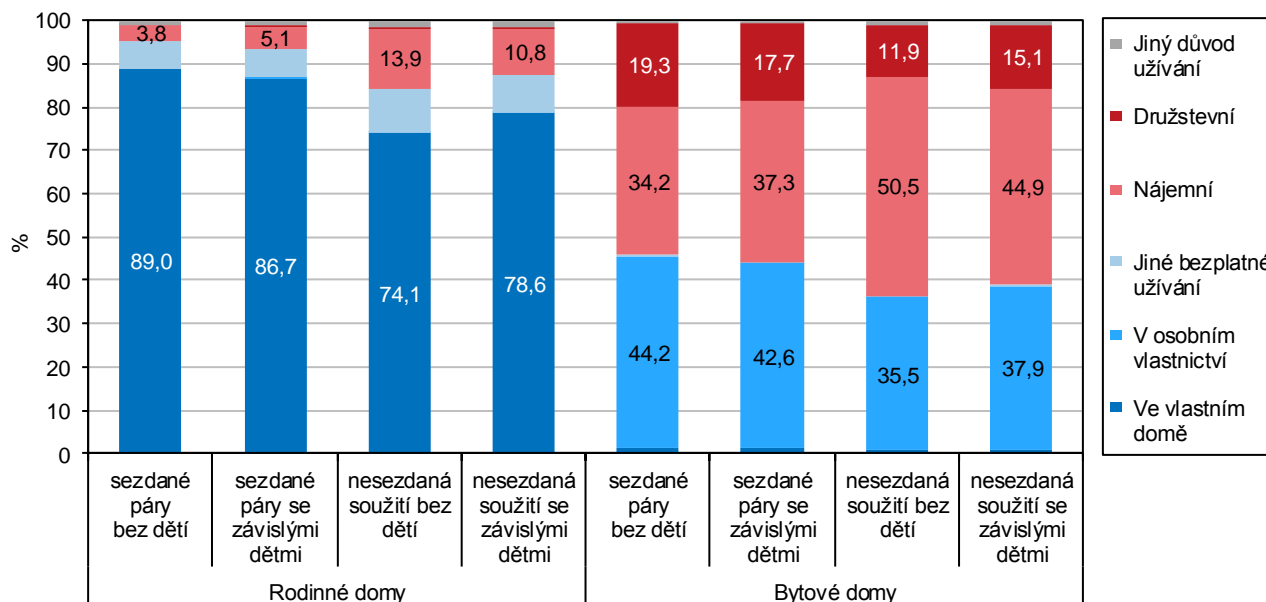
Zdroj: SLDB 2011

Naopak nesezdané páry bydlící jako jedna rodina bydlí nejčastěji v nájemních bytech (téměř 46 % z celku nesezdaných soužití). Co se týče bydlení ve vlastním domě, tam je sezdaných párů téměř dvakrát větší podíl než nesezdaných bydlících ve vlastním domě.

Úplné rodiny bydlící samostatně v bytě podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Praze

Zdroj: SLDB 2011

Úplné rodiny v rodinných domech žijí ve valné většině v domech, které jim přímo patří. Je jich 83 % ze všech úplných rodin. V rodinných domech je pak ještě 6 % úplných rodin, které bydlení užívají bezplatně a zhruba stejný podíl úplných domácností žije v rodinném domě v nájemním vztahu (5 %). Úplných rodin, které žijí v bytových domech, je nejvíce v bytech v osobním vlastnictví (41 %) a o málo méně v nájemních bytech (37 %).

Domácnosti bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti, druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Praze

Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Domácnosti jednotlivců	
	sezdaná soužití	nesezdaná soužití	v čele muž	v čele žena	muži	ženy
Domácnosti bydlící samostatně v bytě	148 893	29 496	12 361	57 623	84 042	111 080
z toho podle druhu domu (%)						
rodinné domy	16,6	8,5	15,1	11,6	9,0	8,3
bytové domy	82,9	91,1	84,2	87,8	89,7	90,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)						
ve vlastním domě	15,0	7,2	12,6	9,5	5,9	6,0
v osobním vlastnictví	34,8	33,0	24,1	26,6	25,3	29,6
jiné bezplatné užívání bytu	1,2	1,1	0,8	0,8	1,0	1,2
nájemní	29,4	45,5	37,0	38,5	36,2	35,9
družstevní	14,9	11,8	12,7	14,6	10,7	12,8

Domácnosti tvořené úplnými rodinami v sezdaném soužití bydlí v rodinných domech nejčastěji ze všech typů pražských domácností. Naopak dvakrát méně bydlí v rodinných domech domácnosti jednotlivců tvořené ženami. Nájemní bydlení pak v polovině případů vyhledávají domácnosti tvořené úplnými rodinami v nesezdaných soužitích. Ti, kteří žijí v sezdaných soužitích, bydlí v nájemním bydlení méně (ve 30 %) a více než rodiny v nesezdaných soužitích využívají bydlení ve vlastním domě.

Pokud porovnáme úplné rodiny, neúplné rodiny a domácnosti jednotlivců, ve většině typů domácností (kromě sezdaných soužití) převažuje bydlení nájemní a až poté rodiny využívají bydlení v bytech v osobním vlastnictví.

Ve většině pražských domácností tvořených neúplnými rodinami v čele s ženou žije jedno a více závislých dětí, celkem v 52,8 % případů. V neúplných rodinách v čele s mužem pak žije minimálně jedno závislé dítě ve 46,5 % případů. V neúplné rodině, kterou žíví muž, je vyšší zastoupení dětí, které již jsou dospělé (starší 25 let), než v téže rodině, kterou žíví žena. V domácnostech tvořených manželskými páry žije jedno a více závislých dětí jen ve 39,3% případů. Mezi manželskými páry je také vysoký podíl párů bez nezletilých dětí (60,7 %) a mezi faktickými manželstvími je tento podíl ještě vyšší (67,1 %).